

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Candela Evangelica

Landsberg, Johannes Justus

[Köln], 1526

VD16 J 1187

Illustratum xv.

urn:nbn:de:hbz:466:1-34415

nes vnum deū (suo modo colētes) nomine religiōis
indigni habent, propter supstitionē ⁊ falsitatē atq;
errores, vt sunt Iudei, Saraceni, heretici. Quāuis
ergo religiosi dicant oēs veri Christiani, eo q̄ vnū
vez deū colūt, spēaliter tñ inter eos religiosi dicun-
tur, qui totā vitam suā diuino cultui dedicant, a mun-
danis negotiis se abstrahentes. Quales sunt illi, q̄
sub p̄dictis viuēdi modis ⁊ legib⁹ viuūt. Sicut int̄
p̄sentes panes, illi p̄statores dicunt, q̄ q̄tidie p̄sunt
panes, ⁊ hoc officiū in cōitate exercent, nō aut̄ illi q̄
in domib⁹ suis sibiipsis interdū p̄sunt, q̄uis gene-
raliter p̄statores etiā dici possent. Isti itaq; religiosi
cū ceteris Christianis viuūt sub lege diuina, sed ex-
cellentius. Sicut etiā inter seculares Christianos,
vnus est altero religiosior, deuotior, largior, patien-
tior, misericordior, magis pius, ⁊ sic de ceteris vtu-
tibus exēplificari pōt. Qui igit̄ meliores sunt nō ex-
cludunt a lege Christiana, sed magis spectant ad le-
gem Christianā tanquā christianiores.

Illustratum. xv.

Ut p̄scripta magis elucescant, sciendū est q̄ re-
ligio est q̄dam spēalis aīe v̄tus moralis, p̄cellens v̄-
tutes morales vniuersas. Q̄ sic p̄bat: Ea q̄ sunt ad
finē, sortiunt̄ bonitatē ex ordine ad finē. Et ideo quā-
to sunt fini p̄pinq̄ora, tanto sunt meliora. Virtutes
aut̄ morales sunt circa ea q̄ ordinant̄ in deū sicut in
finē. Religio autē magis de p̄pinq̄ accedit ad deū,
q̄ alie v̄tutes morales, inquantū opat̄ ea q̄ directe
⁊ imediate ordinant̄ in honorē diuinū. Et iō religio
p̄minet inter alias v̄tutes morales, ⁊ nos deo p̄xi-
mos facit. Pro cui⁹ v̄tutis maiore intelligētia ē ad-
uertendū, q̄ religio triplicē habet deriuationē. V̄t
ess̄i vel areligendo. s. ea q̄ sunt diuini cultus, q̄ h̄mōf
sunt frequenter in corde reuoluēda, ⁊ eligēda tanq̄
chariora, ac meliora bona, iuxta illud p̄uer. 3. In oī-
bus viis tuis cogita illum. Et illud P̄sal. Oculi mei
semper ad dñm. Et illud: Et meditabor in iustifica-
tionibus tuis semper. Et similia multa. Alio mode

bicit religio iterum a religendo, quia deum iterum re-
ligere debemus quem amiseramus negligentes, si-
cut Aug⁹ dicit. x. de ciui. dei: Tertio modo dicitur re-
ligio a religando. Unde Aug. dicit lib. de vera reli.
Religat nos religio vni omnipotenti deo. Siue au-
tem religio dicatur a frequenti electione, siue ex itera-
ta electione eius quod negligenter amissum est, siue
dicatur a religatione, religio proprie importat ordinem
ad deum. Ipse est enim cui principaliter alligari de-
bemus tanquam indeficienti principio, ad quem etiam
nostra electio assidue dirigi debet, sicut in vltimum fi-
nem, quem etiam negligenter peccando amittimus,
et credendo et fidem prestando recuperare debemus.
Sed quid per hanc virtutem si queratur operamur. Di-
cendum quod religionis duplex est actus, qui ab ea imme-
diate elicitur. Primus est actus interior, qui est de-
uotio, que est voluntas prompte tradendi se ad ea
que pertinent ad dei famulatum: Et oratio, que secundum
Damascenum, est ascensus mentis in deum. Secun-
dus actus est exterior, ut adoratio que fit corporaliter,
sicut per genuflexionem, prostrationem, et inclina-
tionem: et oblatio exteriorum rerum in sacrificio. Est
etiam quidam alius actus religionis, qui dicitur impe-
ratus. Et sic actus omnium virtutum possunt esse actus
religionis, quia possumus eos ordinare speciali mo-
do in honorem dei. Nam ieiunium quod est actus absti-
nentie, et abstinere a venereis, quod est actus castita-
tis, et ministrare infirmis, quod est actus misericordie,
possunt fieri ad dei honorem et reuerentiam sancto-
rum, et tunc sunt actus imperati religionis. Et sic in-
telligitur illud sancti Jacobi. i. Religio munda et imma-
culata hec est, visitare pupillos et viduas etc. qui vti-
que est actus immediatus et elicitus ipsius virtutis mi-
sericordie, sed imperatus ipsius religionis. Ope-
ra igitur et actus religionis sunt, deuotio, ascensus me-
tis in deum (que est oratio mentalis, ex qua oritur ora-
tio vocalis et cantus) quibus opitulatur puritas cor-
dis, meditatio et contemplatio, exercitium internum,

et his similia, in interioribus hominis. In exterioribus est adoratio, que fit per genuflexionem, prostrationem, et inclinationem, atque similia apta ad mouendum interiorum hominem ad actum suum. Hæc tamen exteriora presupponunt interiora, scilicet notitiam eius qui adoratur, quod videlicet deus autem sit nature, gratie, glorie, et omnis boni. Hæc est adoratio latrice, exhibitio honorum diuini, quæ talem cognitionem requirit, et nulli alteri exhibet. Item presupponit plenam et perfectam subiectionem et submissionem in diuinum beneficium placitum ex charitate, ut adoratio illa accepta sit et meritoria. In sacrificio vero sunt omnia que offeruntur. Inter cetera sunt proprie voluntatis oblatio, corporis maceratio, temporalium rerum abdicatio, vitiorum mortificatio, passionum refrenatio, sacri altaris hostie quotidiana immolatio, et (quod maximum est) cum summo deo optimo et maximo stricta per votum perpetua obligatio. Manifestum est autem quod prescripta opera et actus per amplius frequentantur et fiunt per eos, qui sub prescriptis viuendi modis ac legibus viuunt, atque per antonomasiam religiosi appellatur, quibus per quoscumque Christianos. Ad hoc quippe instituti sunt religiosi, ut huiusmodi actibus vacent die ac nocte, et salutem propriam operentur, peccata populi defleant (monachus enim ex greco dicitur unus, tristis) pro tota ecclesia orent et interpellent, ut innuit Leui. Io. Quibus autem nonnulli religiosi ab his deficiunt, et quod aliqui seculares in his eos precellunt, hoc est per accidens. Et sicut presati religiosi in statu suo precellunt eos qui in statu seculari viuunt, ita etiam inter religiosos illi qui excellentioribus actibus religionis vacant, precellunt illos qui in minus spiritualibus exercitiis deo deseruiunt. Et hoc ex parte status vel officii, quod in ecclesia gerunt, quibus per accidens inferior interdum superiorem excedat. Quanto autem aliqua sunt spiritualiora, tanto sunt simpliciter meliora, licet per accidens contrarium iudicetur. Improvide ergo decipiuntur, qui putant contemplatores et a consortio hominum separatos, vanos ac in-

utiles ecclesie dei, cum tamen dominus dicat Luc.
Io. Maria optimam partem elegit, que non aufere
tur ab ea. vbi dicit Ambrosius: Agat te sicut Mari
am desiderium sapientie. Hoc enim maius, hoc p
fectius opus, nec ministerij cura a cogitatione ver
bi celestis te auertat, nec arguas eos z otiosos iudi
ces, quos videas studere sapientie. Hanc enim sibi
cohabitantem Salomon ille pacificus asciuit. Nec
Martha tamen in bono ministerio reprehendit, sed
Maria quod meliorem sibi partem elegerit, ante
fertur: Hec Ambrosius. Beatus quoque Augustinus
in libro de operibus monachorum, tales sanctiores
esse dicit, qui a conspectu hominum separati, nulli ad
se prebent accessum, viuentes in magna intentione
orationum. Idem tales multum vtilis fore huma
no generi testatur in libro de moribus ecclesie, dicens:
Pane solo qui eis per certa interualla temporum af
fertur, z aqua potenti, desertissimas terras incolunt, p
fruentes colloquio dei, cui puris mentibus inheser
unt. Videntur autem nonnullis res humanas plus
quam oportet deseruisse, non intelligentibus quantum
nobis eorum animus in orationibus profit, z vita ad
exemplum, quorum corpora videre non sinimur: Huc
usque Augustinus. Predicta omnia propterea con
gessimus (quanquam incomparabiliter maiora z me
liora adduci possent) vt ostenderemus religiosos non
discordare a lege euangelica, vt heretici latrant, sed
potius inter euangelicos eos fore perfectiores.

Illustratum .16.

Notum insuper quod faciunt, z professio viuendi secundum
formam z legem per sanctos pres a spiritu sancto instituta
tam, eos feliciores reddit, eo quod opera laudabiliora
z magis meritoria sunt que fiunt ex voto, quam sine vo
to. Quapropter consulit in Psal. Aouete z reddite,
vbi dicit glosa: Aouere voluntati consulitur. Sed con
siliu non est, nisi de meliore bono. Ergo melius est,
facere aliquid opus ex voto, quam sine voto. Quod qui fas